

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr.138b/2018

privind interpretarea articolului 25 alin. (4)
din Constituția Republicii Moldova
(termenul arestului preventiv)

CHIȘINĂU

11 octombrie 2018

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlui Mihai POALELUNGI, *președinte*,
dlui Aurel BĂIEȘU,
dlui Igor DOLEA,
dlui Victor POPA,
dlui Veaceslav ZAPOROJAN, *judecători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă pe 10 octombrie 2018,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 11 octombrie 2018 în camera de consiliu,

Prezintă următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. Pe 10 octombrie 2018, dl Adrian Lebedinschi, deputat în Parlament, i-a adresat Curții Constituționale o sesizare privind interpretarea articolului 25 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova, care stabilește că termenul arestului preventiv poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.

A. Motivele sesizării

2. Autorul sesizării îi solicită Curții Constituționale să explice dacă termenul „cel mult până la 12 luni” prevăzut de articolul 25 alin. (4) din Constituție se referă și la situațiile în care persoana, în baza mandatului de arest emis de către autoritățile din Republica Moldova, este reținută/arestată efectiv pe teritoriul altui stat în vederea extrădării în Republica Moldova, pentru a fi trasă la răspundere penală.

B. Legislația pertinentă

3. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 25

Libertatea individuală și siguranța persoanei

„(1) Libertatea individuală și siguranța persoanei sunt inviolabile.

(2) Percheziționarea, reținerea sau arestarea unei persoane sunt permise numai în cazurile și cu procedura prevăzute de lege.

(3) Reținerea nu poate depăși 72 de ore.

(4) Arestarea se face în temeiul unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. Asupra legalității mandatului se poate depune recurs, în condițiile legii, în instanța judecătorească ierarhic superioară. Termenul arestării poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni.

(5) Celui reținut sau arestat i se aduc de îndată la cunoștință motivele reținerii sau ale arestării, iar învinuirea – în cel mai scurt termen; motivele reținerii și învinuirea se aduc la cunoștință numai în prezența unui avocat, ales sau numit din oficiu.

(6) Eliberarea celui reținut sau arestat este obligatorie dacă motivele reținerii sau arestării au dispărut.”

4. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală, adoptat prin Legea nr. 122 din 14 martie 2003, sunt următoarele:

Articolul 186

Termenul ținerii persoanei în stare de arest și prelungirea lui

„(1) Termenul ținerii persoanei în stare de arest curge de la momentul privării persoanei de libertate la reținerea ei, iar în cazul în care ea nu a fost reținută – de la momentul executării hotărârii judecătorești privind aplicarea acestei măsuri preventive.

(2) Perioada de ținere în arest a învinuitului, inculpatului nu poate depăși un termen rezonabil, stabilit în funcție de complexitatea investigațiilor necesare pentru descoperirea adevărului și ținând cont de obligația de celeritate în soluționarea cauzei penale în care învinuitul sau inculpatul este ținut în stare de arest.

(3) Arestul se dispune pentru un termen de cel mult 30 de zile.

(4) Termenul arestului poate fi prelungit doar atunci când alte măsuri preventive neprivative de libertate nu sunt suficiente pentru a înlătura riscurile care justifică aplicarea arestului preventiv și și-au păstrat actualitatea condițiile și criteriile stipulate la art. 175, 176 și 185.

(5) Fiecare perioadă cu care se prelungește arestul preventiv se stabilește cu respectarea condițiilor prevăzute la alin. (2), dar nu poate depăși termenul de 30 de zile.

(6) În privința aceleiași fapte și aceleiași persoane, arestul poate fi aplicat, pentru ambele faze ale procesului penal, pe un termen de cel mult 12 luni cumulativ, până la pronunțarea sentinței de către instanța de fond. În termenul de ținere a învinuitului, inculpatului în stare de arest se include timpul în care persoana:

1) a fost reținută și arestată preventiv;

2) a fost sub arest la domiciliu;

3) s-a aflat într-o instituție medicală, la decizia judecătorului de instrucție sau a instanței, pentru expertiză judiciară în condiții de staționar, precum și la tratament, în urma aplicării în privința ei a măsurilor de constrângere cu caracter medical.

[...]”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului sesizării

5. Autorul sesizării susține că nu este clar dacă termenul „cel mult până la 12 luni” prevăzut de articolul 25 alin. (4) din Constituție este aplicabil și în situațiile în care persoana este reținută/arestată efectiv pe teritoriul altui stat, în baza mandatului de arest emis de către autoritățile din Republica Moldova, în vederea extradării în Republica Moldova, pentru a fi trasă la răspundere penală.

B. Aprecierea Curții

6. Examinând admisibilitatea sesizării, Curtea constată următoarele.

7. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, interpretarea Constituției ține de competența Curții Constituționale.

8. De asemenea, conform articolului 25 lit. g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, deputatul din Parlamentul Republicii Moldova are competența de a sesiza Curtea Constituțională.

9. Având în vedere importanța interpretării dispozițiilor constituționale, Curtea Constituțională tratează sesizările de acest caracter cu o exigență deosebită. Acestea pot fi acceptate pentru examinare în fond doar în cazul în care dispoziția constituțională a cărei interpretare se solicită este incertă, ambiguă sau incompletă.

10. Autorul sesizării îi solicită Curții Constituționale această interpretare prin prisma punctului 2 din dispozitivul Hotărârii Curții Constituționale nr. 3 din 23 februarie 2016, potrivit căruia, în sensul articolului 25 alineatul (4) din Constituție:

a) Arestul preventiv poate fi aplicat pentru o perioadă totală de cel mult 12 luni, care include atât etapa urmăririi penale, cât și etapa judiciară, până la emiterea încheierii judecătorești prin care persoana este eliberată din arest sau momentul pronunțării sentinței de către instanța de fond. Termenul arestului preventiv include timpul în care persoana:

- a fost reținută și s-a aflat în arest preventiv;

- a fost sub arest la domiciliu;

- s-a aflat într-o instituție medicală, la decizia instanței de judecată, pentru expertiză în condiții de staționar, precum și la tratament, în urma aplicării în privința ei a măsurilor de constrângere cu caracter medical.

b) Termenul arestului preventiv curge din momentul reținerii, iar în cazul în care persoana nu a fost reținută, din momentul punerii efective în aplicare a mandatului de arest preventiv.[...]

11. Articolul 25 din Constituție garantează principiul inviolabilității libertății individuale și a siguranței persoanei, potrivit căruia nimeni nu poate fi reținut și arestat decât în cazurile și modul prevăzute de lege.

12. Potrivit dispozițiilor constituționale, arestarea se face în baza unui mandat, emis de judecător, pentru o durată de cel mult 30 de zile. În privința legalității mandatului poate fi formulat un recurs, în condițiile legii, în fața instanței judecătorești ierarhic superioare. Termenul arestului preventiv poate fi prelungit numai de către judecător sau de către instanța judecătorească, în condițiile legii, cel mult până la 12 luni (articolul 25 alin. (4)).

13. Cu referire la termenul arestului, Curtea Europeană a stabilit faptul că, pentru a determina durata detenției preventive în baza articolului 5 § 3 al Convenției, perioada care trebuie avută în vedere începe în ziua în care inculpatul este luat în custodie și se termină în ziua în care este condamnată, chiar dacă numai în primă instanță (a se vedea *Labita v. Italia*, 6 aprilie 2000, §§ 145 și 147).

14. În acest sens, Curtea menționează că în cauza *Elsner v. Austria*, 24 mai 2011, § 137, Curtea Europeană a subliniat că perioada care trebuie luată în considerare pentru a determina durata detenției preventive în sensul articolului 5 § 3 din Convenție începe din ziua în care persoana este transferată ca urmare a unei cereri de extrădare și plasată în detenție provizorie în statul solicitant.

15. Curtea reține că, potrivit articolului 541 din Codul de procedură penală, Republica Moldova se poate adresa unui stat străin cu o cerere de extrădare a persoanei în privința căreia se efectuează urmărirea penală, în legătură cu infracțiunile pentru care legea penală prevede o pedeapsă maximă de cel puțin un an de închisoare ori o altă pedeapsă mai aspră sau în privința căreia a fost adoptată o sentință de condamnare la pedeapsa închisorii pe o durată de cel puțin 6 luni în cazul extrădării pentru executare, dacă tratatele internaționale nu prevăd altfel. Cererea de extrădare se formulează în baza tratatului internațional la care sunt parte Republica Moldova și statul solicitat sau în baza obligațiilor scrise în condiții de reciprocitate.

16. Extrădarea reprezintă un act de asistență juridică internațională, în materie penală, prin care statul pe teritoriul căruia s-a refugiat o persoană urmărită penal sau condamnată într-un alt stat predă, la cererea statului interesat, acea persoană pentru a fi judecată sau pentru a executa pedeapsa la care a fost condamnată anterior. Rolul principal al extrădării este de a asigura fiecărui stat condiții optime de realizare a justiției.

17. Curtea reține că la baza aplicării legii procesual-penale în spațiu se află principiul teritorialității, astfel legea procesual-penală se aplică numai activității procesual-penale desfășurate pe teritoriul țării, neavând aplicare în afara acestui teritoriu, prin respectarea suveranității celorlalte state.

18. Curtea menționează că autorul sesizării îi solicită, de fapt, interpretarea legii procesual-penale. Totodată, Curtea reține că interpretarea legilor ține de competența Parlamentului și instanțelor de judecată, iar atunci când va exista o interpretare oficială în acest sens, Curtea

Constituțională va putea spune dacă această interpretare este conformă cu prevederile constituționale.

19. Având în vedere cele menționate, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea dlui Adrian Lebedinschi, deputat în Parlament, privind interpretarea unor prevederi din articolul 25 alin. (4) din Constituția Republicii Moldova.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Mihai POALELUNGI

Chișinău, 11 octombrie 2018

DCC nr. 115

Dosarul nr. 138b/2018